

інтелектуально- професійного розвитку сучасної студентської молоді – інноваційного навчання, креативних наукових пошуків та духовно-культурної діяльності.

Список використаної літератури

1. Андрущенко В. Університетська освіта: тенденції змін / В. Андрущенко // Вища освіта України. – 2012. – № 2. – С. 5-15.
2. Євтух М. Б. Український вектор у розвитку європейської університетської освіти / М. Б. Євтух, Н. О. Терентьева // Освітологічний дискурс. – 2014. – № 4 (8). – С. 130-143.
3. Сидорчук Н. Г. Університетська педагогічна освіта в контексті євроінтеграційних процесів / Н. Г. Сидорчук // Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/7539/97/>

Катерина ЛУТФУЛЛІНА

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В США

У вищій освіті США провідне місце займає так звана «Велика трійця»: Гарвардський, Єльський і Принстонський університети [2]. Найстаріший у країні Гарвардський університет, заснований у 1636 р. як коледж, торував шлях для розвитку всієї системи вищої освіти США. Із цим університетом пов'язані імена 75 лауреатів Нобелівської премії – викладачів, наукових співробітників і колишніх студентів [1].

Своїми величезними освітніми і науковими надбаннями Гарвардський університет зобов'язаний насамперед видатному педагогові Чарльзу Уільяму Еліоту (1834–1926), який протягом сорока років (1869–1909) був президентом цього навчального закладу. Цю посаду Еліот здобув після того, як протягом двох років він безпосередньо ознайомився з організацією вищої освіти у Франції і Німеччині. Він повною мірою усвідомлював величезне відставання університетів США від розвитку вищої освіти в провідних європейських країнах [1].

У кінці 60-х років XIX ст. у Гарвардському університеті виникли умови для проведення значних структурних перетворень і радикального реформування змісту й організації навчального процесу. За таких умов Еліот повною мірою реалізував свої знання про організацію, зміст і методи навчання у кращих університетах Європи. Під його керівництвом у Гарвардському університеті був відкритий ряд нових факультетів. У 1887 р. було відмінено обов'язкове вивчення грецької і латинської мови на першому курсі, а також вимогу знань грецької мови для вступу в загальноосвітній коледж [1].

Саме Еліоту належить пріоритет у створенні й запровадженні кредитної системи побудови змісту вищої освіти, яка надає студентам можливість вибору предметів навчання. У другій половині XIX ст. за прикладом Гарварда факультативний вибір навчальних предметів студентами стає характерним не лише для Гарвардського університету, але й для більшості інших університетів і коледжів США [5, с. 159–160]. Елективний принцип визначення кола засвоєваних студентами навчальних дисциплін значно розширив загальний спектр навчальної діяльності університету, що сприяло найбільш повному розвитку пізнавальних і професійних здібностей студентської молоді [1].

Водночас студенти отримують можливість зосередити увагу на вивченні порівняно невеликої кількості обов'язкових навчальних предметів. Так, у загальноосвітньому коледжі Гарвардського університету кожний студент мав лише чотири обов'язкові предмети на тиждень в обсязі 3 навчальних годин на кожний з них, що дає йому можливість вивчати предмети, які його найбільше цікавлять [3, с. 485–486].

Продовженням реформування Гарвардського університету було створення в 30-х рр. XX ст. системи гуртожитків і будинків з метою реорганізації студентського побуту. Ініціатором такої реорганізації був тогочасний президент Гарварда Еббот Лоуренс, який

глибоко розумів гостроту проблеми попередження згубних звичок, здатних набувати небезпечного поширення у студентському середовищі [1].

Студентів Гарварду, які мають значні досягнення у навчанні і науковій діяльності, поселяють у так званих «будинках», що сприяє кращій адаптації до соціального середовища університету. У цих будинках є їдальня і так звана «загальна кімната», в якій один із старших студентів відповідає за академічний і дисциплінарний порядок [1].

Важливим результатом реформ, проведених президентами Гарварда Еліотом і Лоуренсом, було кардинальне розширення професійних шкіл, факультетів і аспірантури, перетворення університету на центр передових наукових і технологічних досліджень. Водночас відбулися значні зміни у навчальному процесі: поступовий відхід від традиційних лекцій до занять, на яких глибоко аналізувалися навчальні досягнення кожного студента [1].

Друге місце серед провідних університетів США належить Принстонському університету. Заснований у 1746 р. як коледж Нью-Джерсі, цей навчальний заклад протягом тривалого часу (1768–1794) був керований президентом Джоном Уізерспуном, який поставив за мету підготовку нового покоління лідерів американської нації. З цією метою він встановив високі академічні стандарти і запросив значних інвестицій на потреби розвитку університету [4].

У 1868 р. (рівно через століття) посаду президента обійняв Джеймс Маккош, який за два десятиліття кардинально «змінив навчальний план, розширив освіту в галузі наук, а також керував уведенням в експлуатацію ряду будівель у стилі неоготики» [4]. Наступний період прискореного розвитку Принстонського університету розпочинається у 1902 р., коли його президентом стає Вудро Вільсон, майбутній президент США. За його ініціативою запроваджується система, еквівалентом якої є добре відомі нам колоквиуми, що доповнило традиційні лекції «більш індивідуалізованим підходом, коли невеликі групи студентів отримали можливість тісніше взаємодіяти з викладачем у власній сфері інтересів» [4].

Незалежно від обраної спеціальності, всі студенти мають прослухати певну кількість курсів, що виходять за рамки їхньої спеціалізації і дають можливість отримати різнобічні знання і навички. Тому всі студенти мають прослухати мінімальну кількість курсів у таких галузях: література і мистецтво, історія, соціологія та ін. Принстонський університет порівняно з Гарвардським має помітно менший контингент бакалаврів, магістрантів і докторантів. Станом на 2012–2013 н. р. цей контингент становив: бакалаврів 5269 осіб, магістрантів і докторантів 2674 осіб. Навчання бакалаврів здійснюється на 34 факультетах. Слід зазначити, що понад 220 років у Принстонському університеті навчалися тільки чоловіки. Лише у вересні 1969 р. вперше відчинилися двері для студентів-жінок: було прийнято 101 студентку на перший курс і 70 студенток з інших закладів вищої освіти [4].

Поряд із Гарвардом і Принстоном до «Великої трійці» належить також Єльський університет. Історія цього університету розпочалася у 1717 р., коли у маленькому містечку Нью-Хейвен було засновано коледж. Понад два століття розвитку Єльського університету в його стінах панував культ латинської мови, яка була єдиною дозволеною мовою навчання і спілкування викладачів і студентів. У 20-х рр. ХХ ст. викладачі університету запропонували відмовитися від цього культу, але президент США Вільям Говард Тафт, випускник Єльського університету, не дозволив цього зробити. Англійська мова стає повноправною в Єльському університеті лише з 1931 р. [2].

На справжній університет Єль перетворився протягом ХІХ ст., коли були засновані теологічний, медичний, юридичний, мистецтвознавчий і музичний факультети. У 1847 р. розпочато підготовку науковців в аспірантурі, а в 1861 р. в Єльському університеті вперше в історії США було присуджено вчену ступінь доктора філософії. У ХХ ст. відкриваються інші факультети: лісового господарства, театральний,

архітектурний, факультет управління. Навчання жінок за чотирьохрічною програмою бакалаврату розпочато лише у 1969 р. Станом на 2015 р. у Єльському університеті навчалось більше 12 тис. студентів з усіх штатів країни і з понад 110 зарубіжних країн. Склад викладачів відзначається найвищою кваліфікацією у відповідних галузях знань і налічує більше 4 тис. осіб [2].

У навчальному процесі і наукових дослідженнях Єльського університету виключно важлива роль належить унікальним музеям, численним зібранням художньої галереї. Зокрема, викладачі і студенти мають вільний доступ до унікальних палеонтологічних колекцій, в яких представлені залишки птеродактиля, динозаврів, добре збережений бронтозавр і багато інших рідкісних експонатів [2].

Не викликає сумніву те, що вивчення освітніх і наукових досягнень Гарвардського, Принстонського, Єльського та інших провідних університетів США має стати важливим чинником розвитку системи вищої освіти в Україні. Кредитна система навчання, яку в XIX ст. обґрунтував і практично реалізував президент Гарварда Ч. У. Еліот, у XX–XXI ст. знайшла всесвітнє визнання.

Слід зазначити, що в Україні можливості кредитної системи навчання використовуються далеко не повною мірою. Взірцем у реалізації цих можливостей залишаються університети США. Високий рівень мобільності населення цієї країни викликав необхідність неперервного удосконалення елективної вищої освіти шляхом конвертації навчальних курсів. Завдяки конвертації навчальних дисциплін студенти легко переводяться з одного навчального закладу в інший. Для переведення в інший заклад вищої освіти студент «представляє документ, в якому подається перелік і обсяг вивчених дисциплін, які зараховуються в новому навчальному закладі і продовжує навчання (з будь-якими перервами у часі) [5, с. 159–160]. На нашу думку, впровадження конвертації навчальних курсів має актуальне значення для студентської молоді України.

Список використаної літератури

1. Гарвардський університет. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гарвардський_університет.
2. Єльський університет. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Єльський_університет.
3. Нусенбаум А. А. Гарвардский университет / А. А. Нусенбаум // Педагогическая энциклопедия: В 4-х т. – М. : Советская Энциклопедия, 1964. – Т. 1. – С. 485–486.
4. Принстонський університет. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Принстонський_університет.
5. Стойка О. Я. Деякі особливості організації навчального процесу у вищих навчальних закладах США / О. Я. Стойка // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – Випуск 28. – С. 159–161.

Вікторія МИХАЙЛИК

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Для будь-якої держави надзвичайно важливу роль має конкурентоспроможність вищої освіти. Вона визначає інтелектуальний потенціал нації, забезпечує «вихід» затребуваних кадрів з вищих навчальних закладів, які у подальшому працюватимуть в інших галузях господарювання та забезпечуватимуть їх розвиток. Саме від стану вищої освіти залежить у значній мірі розвиток всієї економіки держави. Завдання кожної держави вибудувати «сильну» національну систему вищої освіти, яка б забезпечувала потреби національної економіки в інтелектуальних фахівцях. Особливо це стосується підготовки майбутніх учителів. Адже, саме вони у подальшому навчатимуть дітей,